

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความเข้มแข็งของการปกครองท้องถิ่นเป็นรากแก้วที่สำคัญของการปกครองระบอบประชาธิปไตย ซึ่งจะเกิดขึ้นได้ในสังคมหรือประเทศใดนั้น จะต้องเกิดจากการมีส่วนร่วมในกระบวนการเมืองและการบริหารของประชาชน เพราะการมีส่วนร่วมในกระบวนการดังกล่าวเป็นกระบวนการที่มีผลต่อวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของตัวประชาชนเอง อันถือว่าเป็นการกำหนดชะตาชีวิตของประชาชนด้วยตัวของประชาชนเอง ดังนั้น การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่นจะเป็นกระบวนการพัฒนาโดยประชาชนที่ยึด “ประชาชน” เป็นศูนย์กลางการพัฒนาและเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการเสริมสร้างพลังอำนาจของประชาชนที่น่าพาสังคมไปสู่การมีประชาธิปไตย หากขาดซึ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่นเท่ากับกระบวนการปกครองท้องถิ่นขาดซึ่งความชอบธรรม จึงกล่าวได้ว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่นเป็นรากฐานที่สำคัญของการปกครองระบอบประชาธิปไตยซึ่งเป็นการปกครองโดยประชาชน และเพื่อประชาชนอย่างแท้จริงการปกครองท้องถิ่นจึงถือเป็นระบบการกระจายอำนาจที่มีความสำคัญเป็นอย่างมาก เพราะเป็นสถานะของการเปิดโอกาสให้มีการใช้อำนาจอธิปไตยที่หลากหลายกระจายไปยังชุมชนท้องถิ่นต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชน ชุมชนเหล่านั้นปกครองและดูแลกันเอง ในขอบเขตพื้นที่และในภารกิจที่กำหนด ซึ่งถือว่าเป็นรากฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตย ซึ่งจะทำให้ประชาชนรู้จักการปกครองตนเองและเลือกตัวแทนเข้าไปบริหารงานท้องถิ่น ตามที่ประชาชนกำหนดและเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองทุกขั้นตอน และช่วยกันแก้ไขปัญหาท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งถือว่าเป็นพื้นฐานของการพัฒนาประเทศโดยรวม และถือเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนแต่ละกลุ่มที่จะเข้ามาทำหน้าที่ควบคุมและตรวจสอบการปกครองท้องถิ่น ประกอบกับรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน (พ.ศ. 2550) หมวด 14 ว่าด้วยการปกครองส่วนท้องถิ่น มาตรา 281 - 290 กำหนดให้รัฐให้ความอิสระแก่ท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเอง ตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น ในการกำหนดนโยบายการบริหาร การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลัง ตามความพร้อมของท้องถิ่น เพื่อคุ้มครองประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นหรือประโยชน์ของประเทศโดยรวมแบบค่อยเป็นค่อยไป มีการกำกับเท่าที่จำเป็น กำหนดให้มีการเลือกตั้งผู้บริหาร สมาชิกสภาและมีคณะกรรมการทำหน้าที่

ดูแล ตั้งแต่ขั้นตอนการกระจายอำนาจจนถึงการจัดสรรภาษีอากร ให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้งหรือการพ้นจากตำแหน่งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อย่างไรก็ตาม การปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องอยู่ภายใต้การ “กำกับดูแล” ของรัฐบาล การปกครองส่วนท้องถิ่นต้องดำเนินการไปตามกฎหมายที่บัญญัติไว้และดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งให้ถูกต้อง ซึ่งถือเป็นหัวใจหลักของการปกครองตนเอง (สุชาดา หวลถนอม, 2550, หน้า 1)

องค์การบริหารส่วนตำบลตรอกนอง อำเภอลำลูกเกด จังหวัดจันทบุรี (2554) เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกิดขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และที่แก้ไขเพิ่มเติมจนถึงฉบับที่ 5 พ.ศ. 2546 และในส่วนสภาตำบลตรอกนองได้ยกฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลตรอกนอง เมื่อวันที่ 16 ธันวาคม 2539 มีฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่นที่รัฐให้อิสระในการบริหารงาน มีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และอำนาจหน้าที่อื่น ๆ ซึ่งเป็นเจตนารมณ์ของการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนมีโอกาสปกครองตนเองตามหลักของการปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยการที่ประชาชนสามารถเลือกตัวแทนเข้าไปบริหารงานหรือพัฒนาชุมชนของตนเองได้โดยตรง เพื่อพัฒนาท้องถิ่นและแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นภายใต้ขอบเขตอำนาจหน้าที่ในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

องค์การบริหารส่วนตำบลตรอกนอง อำเภอลำลูกเกด จังหวัดจันทบุรี (2554) ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนในการรับทราบปัญหา ความต้องการของประชาชน เพื่อที่จะได้นำปัญหา ความต้องการเหล่านั้นไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนนโยบาย วางแผนพัฒนาและพิจารณาจัดสรรงบประมาณเพื่อแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นและสร้างความเจริญก้าวหน้าให้กับท้องถิ่นในทุก ๆ ด้าน และให้สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างตรงเป้าหมายที่สุด ซึ่งเป็นไปตามหลักของการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้วยเหตุดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลตรอกนอง อำเภอลำลูกเกด จังหวัดจันทบุรี ในประเด็นด้านการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา ด้านการวางแผนและการดำเนินกิจกรรม ด้านการปฏิบัติงาน ด้านการติดตามและประเมินผล ซึ่งผลการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นแนวทางแก้ไขปัญหารวมทั้งส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาท้องถิ่นให้กับส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลตรอกนอง อำเภอลำลูกเกด จังหวัดจันทบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลตรอกนอง อำเภอลำลูกเกด จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการสมรส อาชีพ และรายได้

สมมุติฐานการวิจัย

1. ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมต่อการพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกัน
2. ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมต่อการพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกัน
3. ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมต่อการพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกัน
4. ประชาชนที่มีสถานภาพการสมรสต่างกัน มีส่วนร่วมต่อการพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกัน
5. ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมต่อการพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกัน
6. ประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน มีส่วนร่วมต่อการพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1. **ขอบเขตด้านเนื้อหา** การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลตรอกนอง อำเภอลำลูกเกด จังหวัดจันทบุรี ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนต่อการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลตรอกนอง อำเภอลำลูกเกด จังหวัดจันทบุรี ซึ่งมีทั้งหมด 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา ด้านการวางแผนและการดำเนินกิจกรรม ด้านการปฏิบัติงาน ด้านการติดตามและประเมินผล
2. **ขอบเขตด้านพื้นที่** ในการวิจัยครั้งนี้ขอบเขตด้านพื้นที่ ได้แก่ พื้นที่ของตำบลตรอกนอง อำเภอลำลูกเกด จังหวัดจันทบุรี จำนวน 6 หมู่บ้าน จำนวน 1,939 คน (ที่มา: บัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สำนักงานทะเบียน อำเภอลำลูกเกด ข้อมูล ณ วันที่ 9 มิถุนายน 2554) ดังนี้

หมู่ที่ 1 บ้านตรอกโสน	จำนวน 354 คน
หมู่ที่ 2 บ้านตรอกนองบน	จำนวน 515 คน
หมู่ที่ 3 บ้านตรอกนองกลาง	จำนวน 398 คน
หมู่ที่ 4 บ้านตรอกนองล่าง	จำนวน 218 คน

หมู่ที่ 5 บ้านตรอกนองล่าง จำนวน 261 คน

หมู่ที่ 6 บ้านคลองซาง จำนวน 193 คน

3. ขอบเขตด้านระยะเวลา ศึกษาตามแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลตรอกนอง อำเภอลำลูกเกด จังหวัดจันทบุรี (พ.ศ. 2554 - 2556) โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน ถึงเดือนธันวาคม 2554

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้เกิดความเข้าใจในข้อความที่ปรากฏในการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลตรอกนอง อำเภอลำลูกเกด จังหวัดจันทบุรี ผู้ศึกษาได้ให้ความหมายของศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา ดังนี้

การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมหรือเกี่ยวข้องในการอันหนึ่งอันใดกับองค์การบริหารส่วนตำบลตรอกนอง อำเภอลำลูกเกด จังหวัดจันทบุรี ด้านการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา ด้านการวางแผนและการดำเนินกิจกรรม ด้านการปฏิบัติงานด้านการติดตามและประเมินผล

ประชาชน หมายถึง ประชาชนที่มีภูมิลำเนาและมีชื่อในทะเบียนบ้านที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป ในท้องที่องค์การบริหารส่วนตำบลตรอกนอง อำเภอลำลูกเกด จังหวัดจันทบุรี และมีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง

การพัฒนาท้องถิ่น หมายถึง การที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมที่จะปรับปรุงคุณภาพชีวิตให้เจริญก้าวหน้า ในท้องที่องค์การบริหารส่วนตำบลตรอกนอง อำเภอลำลูกเกด จังหวัดจันทบุรี องค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง หน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นที่ได้รับการจัดตั้งขึ้นโดยกระทรวงมหาดไทย ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มีฐานะเป็นนิติบุคคลและราชการส่วนท้องถิ่นมีรูปแบบคล้ายการปกครองระดับชาติ คือประกอบด้วย ฝ่ายการเมือง และฝ่ายข้าราชการประจำ

แผนพัฒนาสามปี หมายถึง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา อันมีลักษณะเป็นการกำหนดแผนงานโครงการพัฒนาที่จัดทำขึ้นสำหรับงบประมาณแต่ละปี ซึ่งมีความหมายต่อเนื่องและเป็นแผนก้าวหน้าครอบคลุมระยะเวลาสามปี มีการทบทวนเพื่อปรับปรุงเป็นประจำทุกปี โดยใช้แผนพัฒนาสามปี (พ.ศ. 2554 - 2556) ขององค์การบริหารส่วนตำบลตรอกนอง อำเภอลำลูกเกด จังหวัดจันทบุรี

การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา หมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนในค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาเพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล

การมีส่วนร่วมของประชาชนที่เป็นการแสดงออกด้านความคิด เป็นการประเมินปัญหาหรือทางเลือกที่เป็นไปได้ที่จะนำไปปฏิบัติเพื่อการพัฒนา โดยการค้นหาปัญหาความต้องการหาโอกาสหรือช่องทางในการแก้ปัญหา ลำดับความสำคัญของปัญหาที่ต้องดำเนินการเพื่อพัฒนาท้องถิ่น

การมีส่วนร่วมในการวางแผนและการดำเนินกิจกรรม หมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานตามโครงการและแผนงาน การเกิดความรู้สึกมีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าของกิจการ โดยการสหวิทยาการเพื่อใช้ในการดำเนินงาน การให้คำแนะนำและคำปรึกษาในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการ รวมทั้งเป็นผู้บริหารงานและประสานงานในโครงการพัฒนาท้องถิ่น

การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน หมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานตามโครงการและแผนงาน การเกิดความรู้สึกมีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าของกิจการ โดยการสหวิทยาการเพื่อใช้ในการดำเนินงาน การให้คำแนะนำและคำปรึกษาในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการ

การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล หมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวัดผลและวิเคราะห์ผลของการดำเนินงาน ร่วมตรวจสอบความโปร่งใส ความพึงพอใจหาข้อดีและข้อบกพร่อง เพื่อหาแนวทางแก้ไขการทำงานให้มีประสิทธิภาพ รวมถึงการร่วมประเมินผลความสำเร็จหรือความล้มเหลวของแผนงาน/โครงการพัฒนาท้องถิ่น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลตรอกนอง อำเภอลำลูกเกด จังหวัดจันทบุรี
2. ทำให้ทราบการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลตรอกนอง อำเภอลำลูกเกด จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการสมรส อาชีพ และรายได้
3. สามารถนำข้อมูลที่ได้ไปเป็นแนวทางแก้ไขปัญหารวมทั้งส่งเสริมการการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาท้องถิ่นให้กับส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล